

Мета уроку:

- розширити та поглибити знання про однорідні члени речення, способи зв'язку між ними;
- навчити знаходити різні ряди однорідних членів у реченні;
- закріпити правила вживання розділових знаків у реченнях з однорідними членами;
- розвивати творчі й комунікативні здібності учнів, їх самостійне критичне мислення, вміння усно й письмово висловлювати свої думки, почуття, аргументовано доводити власну думку;
- сприяти художньо-естетичному вихованню учнів засобами краси рідного краю.

Підкреслити всі члени речення. Вказати ті, що відповідають на одні й ті самі запитання, відносяться до одного й того ж члена речення.

- Раділи і садок, і поле, і долина...(Л.Глібов)
- Річка синіє, зітхає, сміється... (М.Рильський)
- Закони вод, вітрів і хмар одкрились нам у ті далекі дні (В.Сосюра)
- Голубі, зеленкуваті, фіолетові присмерки спадають степом (І.Цюпа)

Академічний тлумачний словник

однорідний -

- 1. Який належить до того самого роду, розряду, характеризується однаковими рисами, ознаками.
- 2. Який має однаковий склад, однакові властивості в усіх своїх частинах.

Однорідні члени речення:

Рівноправні між собою

Відповідають на одне й те саме запитання

Відносяться до одного й того ж члена речення

Виконують однакову синтаксичну роль (можуть бути підметами, присудками, додатками, означеннями, обставинами)

Знайдіть у реченнях однорідні члени. Визначте їх синтаксичну роль.

- 1. Степ яснів, ширився, невтомно розгортав один за одним безбережні сувої і стелив під ноги вершникам то ясні плахти різнобарвного зілля, то зелені смуги жита й пшениці, то шовкові вруна ковили та чаполочі(С. Добровольський).
- 2. Тягнуться до сонця і квітки, і трави, віти кучеряві, гори голубі (В.Сосюра).
- 3. Стоять тихо, спокійно дерева безлисті (Филипович)
- 4. Кожна лугова квітка, кожна рослина дихала своїм нектаром, переливала його з пелюстки на пелюстку (М.Сингаївський)
- 5. Ліс спочивав од вітру й дощу, що кілька днів підряд не давали спокою ні деревині, ні листочку, ні найдрібнішій билинці (М.Жук).

Зв'язок між однорідними членами:

Безсполучниковий (інтонація)

Сонце всміхається перехожим, деревам, будинкам.

Сполучниковий

На вулиці сонячно, але вітряно.

Змішаний

Гори, долини й сади сумують

за теплом.

Визначити тип зв'язку між однорідними членами

- 1. Сім погод надворі: сіє, віє, мутить, крутить, рве, зверху ллє, знизу мете.
- 2. Білосніжний снігопад вкрив і лан, і ліс, і сад.
- 3. Сніг покрив кущі, замів дороги.
- 4. День був ясний, сонячний і теплий.
- 5. Усе навколо прагло сонця, спокою, волі.
- 6. На пагорбах росли смереки й кипариси.
- 7. Сонце зігріло і сніг, і густий садок, і річку в балці.

Відношення між однорідними членами речення, що поєднуються за допомогою сполучників сурядності

Еднальні

Сполучники: i, й, ma(=i), i...i, нi..нi, ані. Інтонація переліку.

Ані хвали, ні пишних нагород мені не треба...

Протиставні

Сполучники: а, але, та(=але), проте, зате, однак.

Інтонація протиставлення, порівняння. Світить місяць, та не гріє.

Розділові

Сполучники: або, чи, або...або, чи то...чи то.

Інтонація чергування, взаємовиключення. Чи то страх, чи то подив мелькнув у його очах.

Визначити типи зв'язку між однорідними членами, відношення між ними.

1. Мене все життя ваблять і хвилюють зорі ...

За М. Стельмахом

- 2. Над дорогою попадалась вся в цвіту груша або кущ черемхи (М.Коцюбинський).
- 3. Тече вода в синє море, та не витікає...(Т.Шевченко).
- 4. Зітхають яблуні чи то шепочуть? (Г.Фалькович).
- 5. Чарівною птахою злітає музика і заповнює все довкола(О. Доріченко).
- б. А знизу, з-під палуби, лине сумна, неголосна, зате рідна українська пісня (С.Плачинда).
- 7. Зойкнуло чи то дерево, чи то залізо (А.Дімаров).
- 8. Місяць пливе оглядати і небо, і зорі, і землю, і море.

Т.Шевченко.

Не є однорідними членами:

Повторювані слова, що надають емоційної виразності: Плавала, плавала. Думав, думав.

Фразеологічні сполучення з повторюваними сполучниками: *I сміх і гріх. Ні риба ні м'ясо*.

Однакові за формою дієслова, що означають ускладнену дію: *Піду подивлюся*. *Дивишся не надивишся*.

Визначте речення з неоднорідними членами.

- 1. День був ясний, сонячний і теплий.
- 2. Тихо-тихо шумлять-перешіптуються осокори.
- 3. У безмежній чорноті й тиші пливе й пливе своїм шляхом рідна планета.
- 4. Люблю я бистрину життя, прозору, поривну, глибоку.
- 5. Дивиться вона не надивиться на свого сина: втішається не навтішається своїм Івасем.
- 6. На пагорбах росли смереки й кипариси.
- 7. Враз ні сіло ані впало з брязком відчинились двері

(І. Франко).

Домашне завдання

- •1. Опрацювати теоретичний матеріал за підручником (параграф 26)
- •2. Виконати письмово вправу 3 на ст.96